

מסורת הש"ס

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות ב.

עין משפט
גרי מצוה

א א ב מ"י מ"י ה'ה'
אשוח ה' טו פג
עשן מה טושי' ארע
קמן פ' טפ"י ז'
ב ב ד מ"י ט' הלכ' ט'
ומג' ט' טפ"י ט' ט'
ס' ט טפ"י ז' :

לעון רש"י

קדיירי (קדיירי דין)
לצ"ה

תוספות ר"ד

בתולה נשאת ביום ה'
ואלמנה ביום ה'

שפטים שבבת כ"ד
ישיבין בעיריית ביום ה'
וביום ה' ואם היה לו
טענה בתולים היה שוכים
לכ"ד. פי' הכפסין תקנו
שנשאת הבתולה ב"ר כ"ד
שיבעול בליל ה' ואם לא
יצא לה בתולים ילך
בבקר לכ"ד טרם שיחקר
דעמו שיפייס עמה ויחקר
ב"ד מתי זינתה שפא
חתמי זינתה והיא אסורה
לו. ששפטים בשבת וכו'.
פי' אבהילת יהודי טעמא
ועטמא דאלמנה שפרש
לקמן ותקנת עורא הוא
שישבו ב"ד בעיריית
כ"ד וכו'. כדאמרינן בפ'
מורה מ' חקטת שחיין
עורא. ואצ"ל שכל עי'
ועיר היתה טהורין ככופי.
בכל ימות השבוע היה
שוכים בתורה וכ"כ
ובה' עוסקים ברינים.
ולקמן פ"ק ותנשא באחד
בשבת: אמר ר"י שפני
מה אמרו בתולה נשאת
ב"ר שאם היה לו טענה
בתולים היה שוכים לכ"ד.
ותנשא בא' בשבת ואם
היה לו טענה בתולים
היה שוכים לכ"ד שקדו
הכפסין על תקנת בנות
ישראל שיהא טהור ג'
ימים בסעודה א' בשבת
שני ושלישי וברביעי
כתסה. ועכשיו ששנינו
שקדו. אותה ששנינו לקמן
כפ' אצ"ל נתנים לבתולה
י"ב חודש משבעת הבעל
לפרנס א"צ. כשם שנתנים
לאשה כן נתנים לאיש
לפרנס א"צ ולאמנה ל'
עין הגיע זמן ולא נשאו
ואכלות משלו. פי' ובגן
שהבעל מעכב הגיע זמן
בא' בשבת פתח שאינו
יכול לטענה אינו מעלה
לה מונות לפיכך חלה
הוא או שחלתה היא או
שפירסה נדה אינו מעלה
לה מונות. א"ר שמואל
בר רב יצחק ל"ש אלא
מתקנת עורא ואל"ך שאין
כ"ד יושבין אלא בב' ובה'.
אבל אי אכ"א כ"ד תקנת
בכל יום שקדו וקנתה
עורא אשה נשאת בכל יום
והא בעינן שקדו ורביה
לה. והכי אסיק רב אחא
רבא אונסא לא אכלה בין
חלתה היא ובין חלה הוא.
והכי הילכתא:

בתולה. הא דלא קמי' הבתולה כדמי' האשה הנקיה הימנה
ינקיית (קדושין דף ג') משום דהמס אקרא קאי כי יקח
איש אשה (דברים נד) האשה הכתובה וכן הימנה אכל הכא לא
קאי אקרא והא דלא מן כפ"ק דקידושין (דף יד:) העבד עברי אף
על פי דמתי בקרא (שמות כז) כי
מקנה עבד עברי משום דל"כ ה"ל
למתי העבד העברי שאינו דנוק
ואין דרך השי"ס לדבר כן ומיהו גבי
איש ואשה רגילים בכל מקום נשאת
כה' אע"ג דלא קאי אקרא כמו
האשה שהלכה (ביבמות דף קד:)
האשה שמתארמלה (לקמן דף טו:)
האיש מדיר את בנו נזויר (ד"ר כח:)

נשאת ליום הרביעי ואלמנה ליום החמישי
שפועמים בשבת בתי דינין יושבין בעיריות
ביום השני וביום החמישי שאם היה לו טענה
בתולים היה משכים לבית דין: **גמ'** אמר
רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל מפני
מה אמרו בתולה נשאת ליום הרביעי לפי
ששנינו הגיע זמן ולא נישאו ואכלות משלו
ואוכלות בתרומה יכול הגיע זמן באחד בשבת
יהא מעלה לה מונות לכך שנינו בתולה
נשאת ליום הרביעי אמר רב יוסף **מריה**
דאברהם תלי תניא בדלא תניא הי תניא והי
לא תניא הא תניא והא תניא אלא תלי תניא
דמפרש טעמא בדתניא דלא כפרש טעמא
אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב יהודה
אמר שמואל מפני מה אמרו בתולה נשאת
ליום הרביעי שאם היה לו טענה בתולים היה
משכים לב"ד ותנישא באחד בשבת שאם
היה לו טענה בתולים היה משכים לבית דין
ששקדו חכמים על תקנת בנות ישראל שיהא
מורה בסעודה שלשה ימים אחד בשבת ושני
בשבת ושלישי בשבת וברביעי כונסה ועכשיו
ששנינו שקדו אותה ששנינו הגיע זמן ולא
נישאו ואכלות משלו ואוכלות בתרומה
יהגיע זמן באחד בשבת מתוך שאינו יכול
לכנוס אינו מעלה לה מונות לפיכך יחלה
הוא או שחלתה היא או שפירסה נדה
אינו מעלה לה מונות ואיבא דבעי לה
מיבעיא חלה הוא מהו התם טעמא מאי
משום דאניס והכא נמי הא אביס או דלמא
התם אניס בתקנתא דתקינו ליה רבנן הכא לא
ואם תמצו לומר חלה הוא מעלה לה מונות
חלתה היא מהו מצי אמר לה אנא הא קאימנא
או דלמא מציא אמרה ליה נסתחפה שדוהו
ואם תמצו לומר אמרה ליה נסתחפה שדוהו
פירסה נדה מהו בשעת ווסתה לא תיבעי לך
דלא

בתולה נשאת ליום הרביעי. תקנת חכמים היא שמשא נרביעי
בשבת כדמפרש טעמא: **שפועמים בשבת.** אכלתולה
קאי: **בשני ובחמישי.** אחת מעשר תקנות שמקן עורא. כבבא קמא
בפרק מרובה (דף פג.) מפרש לכולהו.
שאם היה לו טענה בתולים ישכים
לכ"ד כדער כעסו עליו (א) ואם יש שהות
בימים יש לחוש] שמה יתפייס
ותמקלר דעמו ויקיימנה ושמה היא
זימנה תתמי ונאקרה עליו כדילפינן
(טוטה פ"ג מה.) מונסתרה והיא נטמאה (ו)
ומתוך שיבא לבית דין יתכר הדבר
כשיבא הקול שמה יבואו עדים. ובגמ'
פרין ומישא כחד בשבת: **גמ'**
לפי ששנינו כו' לקמן מקשי עליה:
הגיע זמן ולא נישאו. לקמן בפרק
אע"פ (נ.) מן תמינן לבתולה שנים עשר
חדש שמתכנה העבל והזכיר על
השישין לפרנס עמיה בתכשיתין.
לפרנס קדיירי' בלע"ז. ולאמנה
מאכלוס משלו. שהבעל חייב במזונות
שגשים יום: **הגיע זמן.** זה ולא נישאו
למפיה. לקמן מפרש שעכב העבל:
מאכלוס משלו. שהבעל חייב במזונות
אשתו מתקנת כ"ד כדלקמן בפרק
נערה (דף טז:): **ואוכלוס בתרומה.**
אם כהן הוא והיא בת ישראל שהכהן
מאכלוס את אשתו תרומה כדילף
(לקמן דף טז:): מוכהן כי יקנה נפשו:
לכך שנינו בתולה נשאת כו'. להודיע
שמקנת חכמים מעכבתו מלכנוס
ואין עכבה זו שלו: מריה דאברהם
כו'. תמה על דברי רב ואמר מריה
דאברהם מה זה היה לשמואל לומר
כן. ועוד שחלה רב יוסף ושכח תלמודו
ותמה על דבריו הראשונים: פלי
תניא בדלא תניא. חלה טעם משנה
שניה במשנה שאינה שניה: ומקשינן
לרב יוסף הי תניא והי לא תניא הא
תניא והא תניא. זו שניה חו שניה:
אלה תלי תניא. חלה טעם משנה
דפניא דלא מפרש טעמא. משמתי
טעמא מפורש בתורה כדי שישכים
לבית דין והגיע זמן אין שום טעם
מפורש שיהא מפני מה אם הגיע
זמן באחד בשבת אינו מעלה לה
מונות: **וישנא כחד בשבת.**
כונה רב יוסף קאמר לה: **ועכשיו**
שנינו שקדו. ובשיל תקנה זו היא
מעוכב מלכנוס כחד בשבת מעתה
אותה ששנינו כו': **לפיכך.** רב יוסף
מקיים לה משמיה דנפשיה ומקרייה
ואמר לפיכך הואיל ולמדנו שהמעכב
מתמת אונס אינו חייב לזונה חלה
הוא כו': **הא קאימנא.** הנינו מוזמן:
נסתחפה שדוהו. לשון מער סוקף

הגיע זמן. שנים עשר
חדש לבתולה שמתכנה
העבל להכין עמיה לנשואין.
ולאמנה שגשים יום. לקמן
נערה (דף טז:). ולא נישאו. טעם
שעכב הקול. או אינו טעם
(טוטה פ"ג מה.) מונסתרה. והיא
נשאת ליום הרביעי. והיא נשאת
למפיה. לקמן מפרש שעכב העבל:
מאכלוס משלו. שהבעל חייב במזונות
אשתו מתקנת כ"ד כדלקמן בפרק
נערה (דף טז:): **ואוכלוס בתרומה.**
אם כהן הוא והיא בת ישראל שהכהן
מאכלוס את אשתו תרומה כדילף
(לקמן דף טז:): מוכהן כי יקנה נפשו:
לכך שנינו בתולה נשאת כו'. להודיע
שמקנת חכמים מעכבתו מלכנוס
ואין עכבה זו שלו: מריה דאברהם
כו'. תמה על דברי רב ואמר מריה
דאברהם מה זה היה לשמואל לומר
כן. ועוד שחלה רב יוסף ושכח תלמודו
ותמה על דבריו הראשונים: פלי
תניא בדלא תניא. חלה טעם משנה
שניה במשנה שאינה שניה: ומקשינן
לרב יוסף הי תניא והי לא תניא הא
תניא והא תניא. חלה טעם משנה
דפניא דלא מפרש טעמא. משמתי
טעמא מפורש בתורה כדי שישכים
לבית דין והגיע זמן אין שום טעם
מפורש שיהא מפני מה אם הגיע
זמן באחד בשבת אינו מעלה לה
מונות: **וישנא כחד בשבת.**
כונה רב יוסף קאמר לה: **ועכשיו**
שנינו שקדו. ובשיל תקנה זו היא
מעוכב מלכנוס כחד בשבת מעתה
אותה ששנינו כו': **לפיכך.** רב יוסף
מקיים לה משמיה דנפשיה ומקרייה
ואמר לפיכך הואיל ולמדנו שהמעכב
מתמת אונס אינו חייב לזונה חלה
הוא כו': **הא קאימנא.** הנינו מוזמן:
נסתחפה שדוהו. לשון מער סוקף

(א) לקמן ט. (ב) לקמן טז. (ג) לקמן טז.
ה. (ד) (נדרים טז. א.) (ז) כ"ב
קל: קל: שבת כב. (ישיבין
טז:). (ד) לקמן ג. ה.
(ו) ויקרא כג. (ז) וכן
(ח) ויקרא כג. וי' וי"א
לכלל תמונה וי' וי"א
נערה חן בשבת קל. והלא
טוטה פ"ג מה' מ"ט דאלמנה
כפ' מפרש דנדה מה: ר"ל
שאלה טעם שאינו תמונה
נערה מה ע"פ ע' רש"י
יעורן ע"פ ע"ה דתמי
לכלל תמונה הוא טעם
כפ"ט.

מוסף רש"י

הגיע זמן. שנים עשר
חדש לבתולה שמתכנה
העבל להכין עמיה לנשואין.
ולאמנה שגשים יום. לקמן
נערה (דף טז:). ולא נישאו. טעם
שעכב הקול. או אינו טעם
(טוטה פ"ג מה.) מונסתרה. והיא
נשאת ליום הרביעי. והיא נשאת
למפיה. לקמן מפרש שעכב העבל:
מאכלוס משלו. שהבעל חייב במזונות
אשתו מתקנת כ"ד כדלקמן בפרק
נערה (דף טז:): **ואוכלוס בתרומה.**
אם כהן הוא והיא בת ישראל שהכהן
מאכלוס את אשתו תרומה כדילף
(לקמן דף טז:): מוכהן כי יקנה נפשו:
לכך שנינו בתולה נשאת כו'. להודיע
שמקנת חכמים מעכבתו מלכנוס
ואין עכבה זו שלו: מריה דאברהם
כו'. תמה על דברי רב ואמר מריה
דאברהם מה זה היה לשמואל לומר
כן. ועוד שחלה רב יוסף ושכח תלמודו
ותמה על דבריו הראשונים: פלי
תניא בדלא תניא. חלה טעם משנה
שניה במשנה שאינה שניה: ומקשינן
לרב יוסף הי תניא והי לא תניא הא
תניא והא תניא. חלה טעם משנה
דפניא דלא מפרש טעמא. משמתי
טעמא מפורש בתורה כדי שישכים
לבית דין והגיע זמן אין שום טעם
מפורש שיהא מפני מה אם הגיע
זמן באחד בשבת אינו מעלה לה
מונות: **וישנא כחד בשבת.**
כונה רב יוסף קאמר לה: **ועכשיו**
שנינו שקדו. ובשיל תקנה זו היא
מעוכב מלכנוס כחד בשבת מעתה
אותה ששנינו כו': **לפיכך.** רב יוסף
מקיים לה משמיה דנפשיה ומקרייה
ואמר לפיכך הואיל ולמדנו שהמעכב
מתמת אונס אינו חייב לזונה חלה
הוא כו': **הא קאימנא.** הנינו מוזמן:
נסתחפה שדוהו. לשון מער סוקף

יסת כרביעי גס כשאר נשים מקנו משום שמתוך כך יבא הקול ויתכרר
הדבר על ידי עדים והשמה מייתי אביי שפיר מממתנין דבאשת כהן
ובפחותה מנת שלש נאמן לאוקרה עליו. ומימה דהכא משמע דמשום ששאל דנות מקנו שמהא יסת כרביעי וכפ"ב דגטין (דף יו.) (וס'
איכא מ"ד דתקנו זמן בגטין משום פירי אכל משום שמה יתפה על נה חתונה לא חיישינן משום דנות לא שכיח וי"ל דהמס קאמר
ונת דלמי לדי מימה דהיינו בהתראה ובעדים לא שכיח אי נמי הכא שלא תשז עמו באיסור כל ימיו חשו אפילו לזנות אע"ג דלא שכיח:
בפני מה אמרו בתולה נשאת ליום הרביעי א"צ ששנינו כו'. אין שאל הטעם למה נשאת כרביעי דלס כן לא הוה משני מתי אלא
הכי פירושו מפני מה אמרו כלומר מאי נפקא מינה שמיקו שנשאת כרביעי ומשני נפקא מינה לענין מונות ותרומה ורב
יוסף קא מתנה מריה דאברהם דהא נפקותא מפרשה כדילף שאם היה לו טענה בתולים והוה מניח נפקותא זו המפורשת ותופס נפקותא
אחרת: **אלא** אי איתמר הכי איתמר א"ר יהודה אמר שמואל. ולא נרסקין רב יוסף דהא רב יוסף גופיה קאמר אלא אי איתמר: ורב
בפני מה אמרו בתולה נשאת ליום הרביעי א"צ ששנינו כו'. אין שאל הטעם למה נשאת כרביעי דלס כן לא הוה משני מתי אלא
דנשאת כרביעי כדי שנגעל בחמישי משום כרבה שנאמרה זו לדניס כדאמרינן לקמן (דף ה.) ועוד למה לי טעם דשקדו מיפוק
ליה משום כרבה ואומר ר"י דטעם כרבה אינה אלא ענה טובה ולא מקרי עבריינא אכל משום שקדו מקרי עבריינא וכן משמע לקמן
דאמר טעמא משום כרבה אכל משום איקורי דעמא לא חיישינן ומאי נפקא מינה אלא ודאי דמשום כרבה לא מקרי עבריינא:
מנ"ל